

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Євгенія НОВАК
2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
Навчальної дисципліни

КОМПОЗИЦІЯ
(Художня обробка дерева)
(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Декоративне мистецтво та ремесла

Спеціальність ВЗ Декоративне мистецтво та ремесла

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

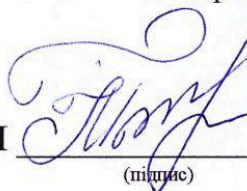
Робоча програма навчальної дисципліни «**Композиція**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «**Декоративне мистецтво та ремесла**»

Розробник : Курик Дмитро Миколайович – заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Курик Дмитро Миколайович – заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України

Погоджено з гарантом ОП

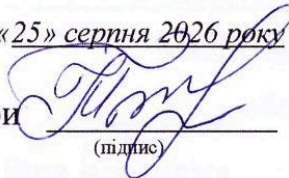

(підпис)

Мирослава ЖАВОРОНКОВА

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол № 1 від «25» серпня 2026 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Мирослава ЖАВОРОНКОВА

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2026 року

Голова методичної ради

(підпис)

Оксана ГАЛУНКА

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «**Композиція (Художня обробка дерева)**» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «**Декоративне мистецтво та ремесла**» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Дисципліна спрямована на поглиблення професійних знань і практичних навичок у галузі художньої обробки деревини, розвиток композиційного та образного мислення, формування авторської творчої ідеї та її художньо-пластичного вирішення у творах декоративного мистецтва.

Зміст дисципліни передбачає опанування принципів побудови композиції, роботи з формою, пропорціями, ритмом, фактурою, орнаментом і просторовою організацією твору з урахуванням художніх та природних властивостей деревини. Особливе значення має розроблення індивідуального композиційного рішення як основи для практичної реалізації творчого задуму та подальшої роботи над кваліфікаційним твором магістра.

Мета навчальної дисципліни: формування професійних компетентностей у галузі композиційного проєктування творів декоративного мистецтва з дерева, розвиток творчого та образно-пластичного мислення, здатності до самостійного формування авторської художньої ідеї, її композиційного обґрунтування та реалізації з урахуванням художніх і природних властивостей деревини, а також підготовка здобувача до створення практичної складової кваліфікаційної магістерської роботи.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглиблення знань про основні закономірності та принципи побудови композиції у творах декоративного мистецтва з дерева;
- розвиток образного, композиційного та просторового мислення, творчої уяви й здатності до самостійного художнього пошуку;
- формування навичок розроблення авторської художньої ідеї та її послідовного втілення у композиційних ескізах;
- удосконалення вмінь використовувати засоби композиції: ритм, метр, пропорції, масштаб, симетрію та асиметрію, статику й динаміку, контраст і нюанс;
- опанування принципів стилізації природних форм та орнаментальних мотивів відповідно до специфіки художньої обробки деревини;
- формування навичок організації взаємозв'язку форми, конструкції, декору, фактури та природної текстури деревини в цілісній художній композиції;

- розвиток умінь здійснювати ескізний пошук, аналізувати та обґрунтовувати композиційні рішення;
- формування здатності самостійно визначати оптимальні художні та пластичні засоби відповідно до творчого задуму;
- набуття навичок створення авторських композицій, орієнтованих на подальшу практичну реалізацію у матеріалі;
- підготовка композиційно-творчої основи для виконання кваліфікаційної магістерської роботи.

Пререквізити: Пререквізитами дисципліни «Композиція (Художнє дерево)» є навчальні дисципліни, опановані здобувачами на попередньому рівні вищої освіти: «Основи композиції», «Композиція», «Професійна майстерність», «Академічний рисунок», «Академічний живопис», «Комп'ютерне проєктування та 3D-проєктування».

Вивчення зазначених дисциплін забезпечує необхідну теоретичну та практичну підготовку для опанування принципів композиційної організації творів декоративного мистецтва, формотворення, роботи з просторовими та пластичними формами, а також використання графічних і цифрових засобів під час розроблення композиційних рішень.

Набуті знання та практичні навички є основою для подальшого поглибленого вивчення особливостей композиційної побудови творів із дерева, розроблення ескізних і проєктних рішень та їх практичного втілення.

Результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові компетентності) (СК)

СК1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

СК2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

СК3. Здатність використовувати знання та практичні навички з сценографії з метою найвиразнішого розкриття концепції і змісту драматичного твору та його художнього втілення.

СК6. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.

СК8. Здатність до використання сучасних інформаційно комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.

СК9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт декоративного мистецтва.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського декоративного мистецтва.

ПРН2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПРН3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

ПРН4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПРН5. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття зрізних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі декоративного мистецтва.

ПРН7. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.

ПРН8. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН9. Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності; застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності.

ПРН10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем декоративного мистецтва, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва.

ПРН11. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.

ПРН12. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі.

ПРН13. Вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, представляти результати діяльності у вітчизняному та зарубіжному науковому і професійному середовищі.

ПРН14. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

ПРН15. Планувати професійну діяльність у сфері декоративного мистецтва відповідно до потреб і запитів суспільства та ринку.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1,2	6	180	-	54	-	-	126		Екзамен 1-2 семестр

Структура змісту навчальної дисципліни I семестр

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Художній образ і композиційна концепція						
Тема 1. Авторський задум та концепція твору	13		3			10
Тема 2. Інтерпретація джерел творчості	13		3			10
Тема 3. Засоби композиційної організації твору	14		4			10
Тема 4. Композиційний пошук та	16		4			12

варіативне ескізування						
Разом за ЗМ1	56		14			42
Змістовий модуль 2. Пластика, форма та декоративне вирішення						
Тема 5. Пластичне формотворення у композиції	16		4			12
Тема 6. Орнаментально-дек оративне вирішення композиції	16		4			12
Тема 7. Фактура та матеріальність у композиції	16		4			12
Тема 8. Цілісність композиційного рішення	16		4			12
Разом за ЗМ 2	64		16			48
Усього годин	120		30			90

Структура змісту навчальної дисципліни II семестр

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Концепція та художньо-композиційна розробка курсового проєкту						
Тема 1. Формування	15		6			9

Порядок розроблення, затвердження та перегляду робочої програми освітнього компонента
у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
Затверджено Вченою радою університету, протокол № 8 від 22 червня 2026 р.

концепції курсowego проєкту						
Тема 2. Композиційно-пластична розробка твору	15		6			9
Разом за ЗМ1	30		12			18
Змістовий модуль 2. Композиційне рішення та презентація проєкту						
Тема 3. Удосконалення та завершення композиційного рішення	15		6			9
Тема 4. Презентація авторської концепції	15		6			9
Разом за ЗМ 2	30		12			18
Усього годин	60		24			36

Тематика лекційних занять – навчальною програмою не передбачена

Тематика семінарських занять – навчальною програмою не передбачена

Тематика лабораторних занять – навчальною програмою не передбачено

Тематика практичних занять з переліком питань I семестр

№	Назва теми (завдання)
Змістовний модуль 1. Художній образ і композиційна концепція	
1	Тема 1. Авторський задум та концепція твору Визначення творчої ідеї. Обґрунтування теми. Аналіз джерел творчості, аналогів і прототипів. Формування концепції майбутнього твору.
2	Тема 2. Інтерпретація джерел творчості Аналіз природних, культурних, історичних та мистецьких джерел. Стилзація та трансформація природних форм. Формування авторської образно-пластичної мови.
3	Тема 3. Засоби композиційної організації твору Композиційний центр, ритм, метр, пропорції, масштаб, симетрія та асиметрія, статика й динаміка, контраст і нюанс. Взаємозв'язок форми та декоративного рішення.

4	Тема 4. Композиційний пошук та варіативне ескізування Розроблення серії ескізів. Пошук пластичного, орнаментального та фактурного рішення. Відбір оптимального композиційного варіанта.
Змістовний модуль 2. Пластика, форма та декоративне вирішення	
5	Тема 5. Пластичне формотворення у композиції Взаємодія об'ємної форми, площини та простору. Конструктивно-пластичні особливості твору. Виявлення характеру форми засобами композиції.
6	Тема 6. Орнаментально-декоративне вирішення композиції Принципи побудови орнаменту. Ритмічна організація декоративних елементів. Стилзація та авторська інтерпретація орнаментальних мотивів.
7	Тема 7. Фактура та матеріальність у композиції Взаємодія форми, фактури та декоративного опрацювання. Художні можливості природної текстури деревини. Поєднання різних фактурних і пластичних прийомів.
8	Тема 8. Цілісність композиційного рішення Узгодження форми, пластики, орнаменту, фактури та конструкції. Аналіз і коригування ескізного рішення. Підготовка завершеної композиційної розробки.

Тематика практичних занять з переліком питань II семестр

№	Назва теми (завдання)
Змістовний модуль 1. Розробка композиції кваліфікаційного твору	
1	Тема 1. Формування концепції курсового проєкту Визначення теми та художньої ідеї майбутнього кваліфікаційного твору. Аналіз джерел, аналогів і прототипів. Обґрунтування композиційного рішення.
2	Тема 2. Композиційно-пластична розробка твору Розроблення ескізів та пошук остаточного композиційного рішення. Визначення форми, пропорцій, ритму, декоративного та фактурного вирішення.
Змістовний модуль 3. Композиційне рішення та презентація проєкту	
3	Тема 3. Удосконалення та завершення композиційного рішення Коригування форми, пластики, орнаменту та декоративного вирішення. Узгодження композиції з технологічними особливостями майбутнього виконання.
4	Тема 4. Презентація авторської концепції Графічне оформлення композиційної розробки. Обґрунтування художнього рішення. Підготовка матеріалів до курсового проєктування та подальшої роботи над кваліфікаційним твором.

Завдання для самостійної роботи студентів I семестр

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
Змістовний модуль 1. Художній образ і композиційна концепція			
1	Авторський задум та концепція твору	Опрацювання літературних та візуальних джерел за обраною тематикою. Аналіз аналогів і прототипів. Формулювання творчої ідеї та концепції майбутнього твору.	10
2	Інтерпретація джерел творчості	Збір та аналіз джерельного матеріалу. Виконання замальовок природних, історичних, культурних та мистецьких форм. Розроблення варіантів їх стилізації та трансформації.	10
3	Засоби композиційної організації твору	Аналіз композиційних закономірностей у творах декоративного мистецтва. Виконання графічних пошуків із використанням ритму, метричних повторів, симетрії, асиметрії, контрасту, нюансу та інших засобів композиції.	10
4	Композиційний пошук та варіативне ескізування	Розроблення серії варіантів композиції на основі обраної творчої ідеї. Аналіз та порівняння ескізів, визначення найбільш виразного композиційного рішення та його доопрацювання.	12
Змістовний модуль 2. Пластика, форма та декоративне вирішення			
5	Пластичне формотворення у композиції	Розроблення варіантів пластичного та конструктивного вирішення твору. Дослідження взаємозв'язку об'єму, площини та простору. Виконання додаткових ескізів і пластичних пошуків.	12
6	Орнаментально-декоративне вирішення композиції	Дослідження орнаментальних джерел. Розроблення авторських орнаментальних мотивів та варіантів їх композиційної організації відповідно до форми твору.	12
7	Фактура та матеріальність у композиції	Дослідження художніх можливостей фактури та природної текстури деревини. Розроблення варіантів фактурного і декоративного опрацювання поверхні. Виконання графічних або матеріальних пошуків.	12
8	Цілісність композиційного рішення	Комплексне доопрацювання композиції. Узгодження форми, пластики, орнаменту, фактури та декоративного вирішення. Підготовка завершеного варіанта композиції та обґрунтування прийнятого художнього рішення.	12

Завдання для самостійної роботи студентів II семестр

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
Змістовний модуль 1. Розробка композиції кваліфікаційного твору			
1	Формування концепції курсового проєкту	Самостійне опрацювання джерельної бази відповідно до теми курсового проєкту. Аналіз аналогів і прототипів. Уточнення теми, формулювання авторської концепції та визначення основних композиційних принципів майбутнього твору.	9
2	Композиційно-пластична розробка твору	Розроблення та доопрацювання серії ескізів. Пошук оптимального композиційного, пластичного, орнаментального та фактурного рішення майбутнього кваліфікаційного твору.	9
Змістовний модуль 3. Композиційне рішення та презентація проєкту			
3	Удосконалення та завершення композиційного рішення	Коригування та деталізація композиції з урахуванням конструктивних і технологічних особливостей майбутнього виконання. Підготовка остаточного композиційного рішення до курсового проєктування.	9
4	Презентація авторської концепції	Підготовка графічних та презентаційних матеріалів курсового проєкту. Оформлення завершеної композиційної розробки та текстового обґрунтування авторської концепції.	9

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Композиція (Художнє дерево)» застосовується комплекс традиційних, інноваційних, інтерактивних, практично-творчих та цифрових методів навчання, спрямованих на формування професійних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, розвиток композиційного, образного, просторового та критичного мислення, здатності до самостійного художнього пошуку, формування авторської концепції та її послідовного втілення у матеріалі.

1. Традиційні дидактичні методи та прийоми

Словесні: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, повідомлення, опитування, інструктаж, аналіз та обговорення композиційних рішень, коментування етапів виконання творчих завдань, презентація результатів індивідуальної творчої роботи.

Наочні: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій із використанням репродукцій творів декоративного мистецтва, прикладів художньої обробки деревини, зразків орнаментальних і пластичних рішень, таблиць, схем, композиційних побудов, ескізів, замальовок, макетів, фотографій та відеоматеріалів; демонстрація технологічних можливостей деревини, фактури, текстури, кольору та пластичних властивостей матеріалу.

Практичні: виконання композиційних вправ, ескізування, графічне моделювання, створення варіантів композиційних рішень, стилізація природних форм та орнаментальних мотивів, розроблення макетів і творчих проєктів, виконання авторських композицій у матеріалі, аналіз та коригування результатів практичної роботи.

2. Інноваційні методи та освітні технології

- проблемне навчання – постановка композиційних проблем та пошук самостійних варіантів їх художнього вирішення з урахуванням форми, пропорцій, ритму, масштабу, фактури та природних властивостей деревини;*
- контекстне навчання – поєднання теоретичних знань, композиційної практики, історико-мистецтвознавчого аналізу та професійної творчої діяльності;*
- особистісно-орієнтоване навчання – урахування індивідуального художнього досвіду, творчих інтересів, професійних орієнтацій та авторського стилю здобувача;*
- навчання у співпраці – колективний аналіз творчих робіт, взаємне обговорення ескізів, обмін художніми ідеями та спільний пошук композиційних рішень;*
- ситуаційне навчання – моделювання професійних творчих ситуацій, пов'язаних із розробленням композиційного рішення для конкретного художнього твору або мистецького простору;*
- метод проєктів – розроблення авторської композиційної концепції, її ескізне опрацювання, обґрунтування художнього рішення, вибір матеріалу і технології та поетапна реалізація творчого задуму;*
- портфоліо – систематичне накопичення ескізів, пошукових матеріалів, композиційних варіантів, макетів та завершених творчих робіт для відстеження індивідуальної динаміки професійного розвитку.*

3. Практично-творчі та дослідницькі методи

- метод ескізного пошуку – створення та порівняння декількох варіантів композиції з подальшим вибором найбільш виразного художнього рішення;*
- метод варіативного моделювання – експериментування з формою, пропорціями, ритмом, симетрією та асиметрією, масштабом, фактурою і просторовою організацією композиції;*
- метод стилізації – трансформація природних форм, рослинних, геометричних та орнаментальних мотивів відповідно до авторського задуму та специфіки художньої обробки деревини;*

- *метод аналогій – аналіз та творче переосмислення композиційних принципів, характерних для традиційного та сучасного декоративного мистецтва;*
- *метод художнього експерименту – дослідження можливостей деревини як художнього матеріалу шляхом експериментування з фактурою, текстурою, кольором, рельєфом, пластикою та способами декоративного оздоблення;*
- *метод композиційного аналізу – визначення взаємозв'язків між формою, конструкцією, декором, фактурою, ритмом, масштабом та простором;*
- *метод макетування – просторове моделювання майбутнього твору для перевірки пропорцій, пластики, силуету та композиційної цілісності;*
- *дослідницький метод – самостійний пошук та аналіз мистецтвознавчих, історичних, етнографічних і візуальних джерел для обґрунтування авторської композиційної концепції.*

4. Інтерактивні методи навчання

- *робота в парах та малих групах;*
- *«мозковий штурм» для генерації варіантів композиційних ідей;*
- *«велике коло», «мікрофон», «незакінчені речення» для колективного обговорення творчих завдань;*
- *взаємне обговорення та рецензування ескізів і творчих робіт;*
- *фасилітовані дискусії щодо художньої виразності та доцільності композиційних рішень;*
- *Case study – аналіз конкретних прикладів творів художньої обробки деревини та професійних мистецьких проєктів;*
- *презентація авторської концепції та публічне обговорення творчого проєкту;*
- *моделювання ситуації «захист авторського композиційного рішення»;*
- *елементи навчального тренінгу, спрямовані на розвиток творчого мислення, здатності аргументувати власну позицію та конструктивно сприймати професійну критику.*

5. Цифрові методи та технології навчання

- *використання мультимедійних презентацій, відеоуроків та відеодемонстрацій;*
- *перегляд і аналіз цифрових каталогів, віртуальних виставок та електронних колекцій творів декоративного мистецтва;*
- *використання цифрових засобів для створення та редагування ескізів і композиційних варіантів;*
- *застосування цифрової візуалізації для попереднього моделювання художнього твору та його взаємодії з простором;*

- використання електронних бібліотек, мистецтвознавчих баз даних та цифрових архівів для пошуку візуальних і наукових джерел;
- дистанційне та змішане навчання відповідно до нормативних вимог організації освітнього процесу.

6. Методи індивідуального та рефлексивного навчання

- індивідуальне творче завдання відповідно до професійних інтересів та напряму магістерського дослідження;
- індивідуальні консультації щодо формування авторської композиційної концепції;
- поетапне оцінювання та коригування творчого проєкту;
- самооцінювання результатів власної композиційної діяльності;
- рефлексивний аналіз процесу створення художнього твору;
- визначення перспектив подальшого вдосконалення композиційного рішення;
- формування індивідуального творчого портфоліо.

Застосування зазначених методів навчання забезпечує поєднання теоретичної, аналітичної, дослідницької та практично-творчої діяльності здобувачів, сприяє розвитку самостійності у формуванні художньої ідеї, уміння обґрунтовувати композиційні рішення, експериментувати з формою та матеріалом, здійснювати ескізний і макетний пошук та реалізовувати авторський задум у деревині.

Особливе значення на магістерському рівні має індивідуалізація творчих завдань та їх взаємозв'язок із професійними інтересами здобувача і тематикою кваліфікаційної магістерської роботи. Методичний супровід спрямовується на формування здатності здобувача самостійно розробляти авторську художню концепцію, здійснювати її композиційне та теоретичне обґрунтування, обирати відповідні матеріали й технології та послідовно реалізовувати творчий задум у матеріалі.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

1. *Словесні методи* – лекції, бесіди, пояснення, наочні демонстрації.
2. *Наглядові методи* – показ робіт, демонстрація технік, використання відео та фото матеріалів, екскурсії на виставки та майстерні.
3. *Практичні методи* – виконання творчих і практичних завдань, робота з матеріалами та інструментами, моделювання виробів.
4. *Методи самостійної роботи* – створення ескізів, технологічних карт, підготовка портфоліо, аналіз власних та чужих робіт.
5. *Методи контролю та оцінювання* – тестування знань, оцінка практичних завдань, захист творчих і курсових робіт, обговорення результатів.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмових

контрольних робіт (автоматизованого тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі форми контролю знань і практичних навичок студентів:

1. *Поточний контроль* – перевірка знань і умінь під час практичних занять, виконання ескізів, технологічних карт, практичних завдань.
2. *Самостійна робота* – виконання творчих і дослідницьких завдань, підготовка портфоліо, аналіз власних робіт.
3. *Підсумковий контроль* – захист курсових, творчих або кваліфікаційних робіт, тестування знань, оцінювання практичних навичок.
4. *Демонстраційний контроль* – показ виконаних виробів, участь у виставках, презентація авторських проєктів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів за результатами поточного контролю

І семестр

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за одне практичне завдання, – 5 балів.

5 балів, «відмінно» – здобувач повністю та самостійно виконав практичне завдання відповідно до визначеної теми; продемонстрував високий рівень композиційного мислення, розуміння принципів організації художньої форми та вміння застосовувати засоби композиції у практичній роботі. Композиційне рішення є цілісним, виразним і обґрунтованим; форма, пропорції, ритм, пластика, фактура та декоративні елементи узгоджені між собою відповідно до творчого задуму. Робота виконана технічно грамотно, охайно, з достатнім рівнем творчої самостійності.

4 бали, «добре» – здобувач виконав практичне завдання в основному правильно та відповідно до поставленої мети; продемонстрував належний рівень композиційних умінь і розуміння засобів художньої виразності. Композиційне рішення загалом цілісне, однак наявні окремі недоліки у пропорціях, ритмі, співвідношенні форм, пластичному або декоративному вирішенні. Технічне виконання належне, допущені неточності не мають істотного впливу на загальний результат.

3 бали, «задовільно» – здобувач виконав основну частину практичного завдання, проте композиційне рішення є недостатньо опрацьованим; спостерігаються окремі порушення пропорцій, ритму, рівноваги, пластичної або декоративної організації форми. Здобувач демонструє базове розуміння матеріалу, але потребує допомоги викладача під час вирішення окремих композиційних і художньо-технічних завдань.

2 бали, «задовільно» – здобувач виконав завдання частково; композиційне рішення недостатньо сформоване, засоби художньої виразності використано обмежено або непослідовно. Наявні суттєві недоліки у побудові форми, пропорціях, ритмі, пластиці, декоративному чи фактурному вирішенні. Здобувач має труднощі із самостійним застосуванням теоретичних положень під час практичної роботи.

1 бал, «незадовільно» – здобувач виконав лише окремі елементи практичного завдання; не продемонстрував достатнього розуміння принципів композиційної організації та художнього формотворення. Робота містить суттєві помилки, потребує значної допомоги викладача та доопрацювання.

0 балів – практичне завдання не виконано або здобувач не продемонстрував необхідних композиційних, художньо-практичних умінь і навичок.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів за результатами поточного контролю

II семестр

Максимальна кількість балів за одне практичне завдання – 10 балів.

10 балів, «відмінно» – завдання виконано повністю та самостійно; композиційне рішення відповідає темі й авторському задуму, продемонстровано високий рівень володіння засобами композиції, формотворення, пластики та декоративного вирішення; робота відзначається цілісністю, виразністю та технічною якістю.

8–9 балів, «добре» – завдання виконано повністю, композиційне рішення є змістовним і виразним, засоби художньої виразності використано належно; наявні незначні недоліки, які не впливають істотно на загальний результат.

6–7 балів, «задовільно» – завдання виконано в основному, проте композиційне, пластичне або декоративне рішення потребує доопрацювання; наявні окремі помилки та неточності, здобувач частково потребує допомоги викладача.

4–5 балів, «задовільно» – завдання виконано частково; композиційне рішення недостатньо опрацьоване, засоби художньої виразності використано обмежено; наявні суттєві недоліки.

1–3 бали, «незадовільно» – виконано лише окремі елементи завдання; здобувач не продемонстрував достатнього рівня композиційних і практичних умінь.

0 балів – завдання не виконано.

Критерії оцінювання самостійної роботи

I семестр

Максимальна кількість балів за одну самостійну роботу – 5 балів.

5 балів – завдання виконано в повному обсязі та в установлений термін; здобувач продемонстрував самостійність у розробленні композиційного рішення, творчий підхід та розуміння завдань художнього формотворення. Представлені матеріали відповідають визначеній темі, мають логічно обґрунтовану композиційну структуру, демонструють пошук і варіативність художнього рішення. Здобувач уміє аналізувати власну роботу, аргументувати вибір композиційних засобів, форми, пластики, орнаменту, фактури та інших художньо-виразних компонентів.

4 бали – завдання виконано повністю та відповідно до теми; здобувач продемонстрував достатній рівень самостійності й розуміння композиційних принципів. Художнє рішення є змістовним і загалом цілісним, проте окремі елементи потребують додаткового опрацювання або уточнення. Творчий пошук та обґрунтування прийнятого рішення представлені достатньо.

3 бали – завдання виконано переважно в повному обсязі, однак окремі його складові розкрито недостатньо. Композиційне рішення має базовий рівень опрацювання, наявні недоліки у взаємодії форми, пропорцій, ритму, пластики або декоративних елементів. Самостійність здобувача проявляється частково; обґрунтування творчого рішення потребує уточнення.

2 бали – завдання виконано частково; тема розкрита неповно, композиційний пошук обмежений, варіанти художнього рішення недостатньо опрацьовані. Здобувач має труднощі із самостійним застосуванням засобів композиції та потребує консультацій викладача.

1 бал – представлено окремі фрагменти або елементи завдання; відсутня достатня послідовність у композиційному пошуку, художнє рішення недостатньо сформоване, здобувач не демонструє необхідного рівня самостійності.

0 балів – самостійну роботу не виконано або виконано фрагментарно таким чином, що неможливо оцінити сформованість відповідних композиційних умінь і навичок.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

II семестр

Максимальна кількість балів за одну самостійну роботу – 10 балів.

10 балів – роботу виконано повністю та вчасно; продемонстровано самостійність, творчий підхід, композиційний пошук і вміння обґрунтувати художнє рішення; матеріал відповідає темі та сприяє розвитку авторського задуму.

8–9 балів – завдання виконано повністю, виявлено достатній рівень самостійності й творчого пошуку; наявні незначні недоліки у композиційному або художньо-пластичному вирішенні.

6–7 балів – завдання виконано переважно в повному обсязі, однак окремі положення або елементи композиції опрацьовано недостатньо; потребує певного доопрацювання.

4–5 балів – завдання виконано частково, творчий пошук і самостійність проявлені недостатньо; композиційне рішення потребує суттєвого доопрацювання.

1–3 бали – виконано окремі елементи завдання, зміст розкрито фрагментарно.

0 балів – завдання не виконано.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Форма проведення

– Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за *екзамен* – 40 балів. Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – 60 балів та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – 40 балів, за 100-бальною університетською шкалою.

Розподіл балів, які отримують студенти I семестр

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
-	-	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Розподіл балів, які отримують студенти II семестр

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)				Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	40	100
-	20	20	20		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Що таке композиція у декоративному мистецтві та які її основні функції?

2. Які основні закономірності та принципи побудови художньої композиції?
3. Що таке авторська концепція твору та які основні етапи її формування?
4. Які джерела творчості можуть бути використані під час розроблення авторської композиції?
5. У чому полягає принцип творчої інтерпретації джерела?
6. Яке значення мають аналоги та прототипи у процесі розроблення композиції?
7. Які методи використовуються для аналізу аналогів і прототипів?
8. Що таке художній образ та якими композиційними засобами він формується?
9. Яке значення мають тема, ідея та концепція у створенні декоративного твору?
10. Які основні засоби композиції використовуються у декоративному мистецтві?
11. Яку роль відіграють ритм і метр у композиційній організації твору?
12. У чому полягають особливості використання симетрії та асиметрії?
13. Як співвідносяться статика і динаміка у композиції?
14. Яке значення мають контраст, нюанс і тотожність у композиційному рішенні?
15. Як визначаються композиційний центр та ієрархія елементів твору?
16. Яке значення мають пропорції та масштаб у формуванні цілісної композиції?
17. У чому полягає принцип єдності форми та декоративного оздоблення?
18. Які особливості має пластичне формотворення у творах декоративного мистецтва?
19. Як взаємодіють об'єм, площа та простір у композиції?
20. Яке значення має конструктивна основа для художньо-пластичного вирішення твору?
21. У чому полягають особливості стилізації природних форм?
22. Які принципи трансформації природного мотиву в декоративну форму?
23. Яку роль відіграє орнамент у формуванні художнього образу твору?
24. Які основні принципи побудови орнаментальної композиції?
25. Як здійснюється авторська інтерпретація традиційних орнаментальних мотивів?
26. Яке значення мають фактура та текстура у декоративній композиції?
27. Як природні властивості деревини можуть впливати на композиційне рішення твору?

28. Які художні можливості відкриває природний рисунок деревини?
29. Як узгодити форму, фактуру та декоративне опрацювання поверхні твору?
30. Які принципи вибору матеріалу відповідно до художнього задуму?
31. У чому полягають особливості композиційного проєктування з урахуванням технологічних можливостей матеріалу?
32. Які методи використовуються для пошуку композиційного рішення?
33. Що таке варіативне ескізування та яке його значення у творчому процесі?
34. Які критерії використовуються для відбору оптимального варіанта композиції?
35. Як здійснюється аналіз та коригування авторської композиції?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. У чому полягають особливості композиційного мислення на рівні магістерської професійної підготовки?
2. Як сформулювати авторську концепцію твору декоративного мистецтва та обґрунтувати її художню цінність?
3. Як здійснюється творча інтерпретація джерела під час формування авторської композиції?
4. Як аналіз аналогів і прототипів впливає на формування самостійного композиційного рішення?
5. Яким чином тема, ідея та художня концепція визначають композиційну структуру твору?
6. Як взаємодіють основні засоби композиції у формуванні цілісного художнього образу?
7. Як здійснюється організація композиційного центру та ієрархії елементів у складній декоративній композиції?
8. Як співвідношення форми, пропорцій, масштабу, ритму та пластики впливає на художню виразність твору?
9. Як здійснюється стилізація та трансформація природних форм у процесі створення авторської композиції?
10. Які принципи необхідно враховувати під час створення авторського орнаментального рішення?

11. Як поєднання орнаменту, пластики та фактури впливає на цілісність декоративного твору?
12. Як природна текстура та художні властивості деревини можуть бути інтегровані в авторську композиційну концепцію?
13. Як технологічні властивості та способи художньої обробки деревини впливають на композиційне рішення?
14. Які методи творчого пошуку доцільно використовувати під час розроблення композиції майбутнього кваліфікаційного твору?
15. Як здійснюється відбір та професійне обґрунтування оптимального композиційного варіанта?
16. Як здійснюється перехід від творчої ідеї до завершеного композиційного рішення?
17. Які етапи передбачає розроблення композиції курсового проєкту?
18. Як сформулювати композиційну концепцію майбутнього кваліфікаційного твору магістра?
19. Як узгодити композиційне рішення з конструктивними та технологічними особливостями майбутнього твору?
20. Які критерії визначають цілісність, художню виразність та оригінальність авторської композиції?
21. Як оцінити відповідність композиційного рішення заявленій художній концепції?
22. Які вимоги ставляться до презентації та професійного обґрунтування авторської композиції?
23. У чому полягає роль самостійного творчого пошуку у професійній діяльності художника декоративного мистецтва?
24. Яким чином результати роботи з дисципліни «Композиція по дереву» використовуються під час виконання кваліфікаційної роботи магістра?
25. Обґрунтувати власне композиційне рішення майбутнього кваліфікаційного твору з урахуванням художньої концепції, пластики форми, орнаменту, фактури та властивостей деревини.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-na-vch-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література:

- *основна*

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
2. Гаврилук Р. М. Декоративно-ужиткове мистецтво Вишницької школи: традиції та новаторські творчі концепції : дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.06. Львів, 2020. 243 с.
3. Дзюбятий Р.В. Етимологія та семантика орнаменту: переосмислення мистецтва традиційного різьблення по дереву та його відображення у сучасному дизайні : кваліфікаційна робота магістра : спец. 022 - Дизайн / наук. кер. М. Й. Маркович. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. 45 с.
4. Клапчук В. Деревообробні промисли та ремесла населення Гуцульщини другої половини ХІХ — першої третини ХХ ст. Наукові виклади. 2009. № 3. С. 18–26.
5. Оршанський Л. В., Андріюк П. Основи гуцульського художнього деревообробництва. Косів : Писаний камінь, 2002. 236 с.
6. Станкевич М. Є. Українське художнє дерево ХVІ–ХХ ст. Львів : Афіша, 2002. 480 с.
7. Станкевич М. Художнє дерево // Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Т. 2: Етнологія та мистецтвознавство. Львів : Ін-т народознавства НАНУ, 2006. С. 709–726.
8. Тимків Б. М., Кавас К. М. Виготовлення художніх виробів з дерева. Ч. І. Різьба по дереву : підручник / за наук. ред. Б. М. Тимківа. Львів : Світ, 1995. 176 с.
9. Швець О. А., Коломієць Д. І., Бабчук Ю. М. Сучасні технології художньої обробки деревини у змісті професійної підготовки майбутніх фахівців. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. 2024. Вип. 73. С. 124–133.
10. Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ — середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції. Львів : Українські технології, 2005. 528 с.

- *додаткова (допоміжна).*

1. Арсенич П. Мистецька спадщина Юрія Шкрібляка та його нащадків у музеях, виставках, приватних збірках. Феномен українського художнього деревообробництва. Яворів–Івано-Франківськ, 2013. С. 9–14.

2. Арсенич П., Яремін І. Девдюк Василь Григорович — народний майстер і педагог. Праці НТШ. Т. IV. Краєзнавство. Косів, 2012. С. 430–435.
3. Бойчук В. М. Використання нових комп'ютерних технологій у процесі вивчення різьблення деревини. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців. 2003. Вип. 3. С. 61–66.
4. Бойчук В. М. Формування творчих здібностей учнів і студентів у процесі позаурочної роботи з декоративно-ужиткового мистецтва. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців. 2020. Вип. 2. С. 127–130.
5. Гатеж Н. Декоративне мистецтво Буковини як культурний феномен: традиції, символіка, розвиток. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 4. С. 259–266.
6. Гуменюк Г. М. Народні художні промисли Гуцульщини як важливий чинник економічного розвитку. *Карпатський край*. 2014. № 1. С. 205–214.
7. Жаворонков В. П. Дивлячись у майбутнє. Народне мистецтво. 2007. № 1–2. С. 61.
8. Жаворонков В. П. До 100-річчя Вишницького коледжу прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка. Німчич. 2005. С. 121–123.
9. Клапчук В. М. Гуцульщина та гуцули: економіка і народні промисли (друга половина XIX – перша третина XX ст.) : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2009. 508 с.
10. Курик О. Суха різьба дерев'яних виробів у творчих роботах майстрів та студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 81. Т. 1. С. 296–306.
11. Лаврук М. М. Гуцули Українських Карпат (етногеографічне дослідження) : монографія. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 288 с.
12. Лосюк В., Іванчук М. Виникнення Яворівської школи художнього різьблення. Яворів–Івано-Франківськ, 2013. С. 97–107.
13. Мельничук Г., Дутка В. Виникнення та розвиток народного ужиткового мистецтва Косівщини (кінець XVIII – друга половина XIX ст.). *Науковий вісник*. 2021. № 143.
14. Молинь В. Мистецькі твори різьбярів династії Шкрібляків на виставках Галичини. *Народознавчі зошити*. 2018. № 5 (143). С. 1161–1167.

15. Молинь В. Творчий почерк Мирослава Радиша. Гуцульський край. 2007. № 27. С. 5.
16. Прусак В. Розвиток художньо-промислової школи на Буковині в XIX–XX ст. Науковий вісник: сучасні тенденції розробки в деревообробному і меблевому виробництвах. Львів : УкрДЛТУ. 2002. Вип. 12.5. С. 183–187.
17. Селівачов М. Юрій Шкрібляк і його внесок у розвиток українського образотворчого мистецтва. Народна творчість та етнографія. 2002. № 5–6. С. 59–65.
18. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія) : навч. посіб. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2005. 400 с.
19. Стребкова І. В. Становлення Вижницького коледжу декоративно-прикладного мистецтва. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. 2013. № 1. С. 197–202.
20. Юсипчук Ю. В. Школа Василя Девдюка і формування локальних традицій новітнього гуцульського деревообробництва та металірства кінця XIX–XX століття: джерела, типологія, стилістика : дис. ... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2001. 176 с.

Інформаційні ресурси

Відеоматеріали

1. Гуцульське дереворізьблення [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=S-tjhlA1x-w>.
2. Гуцульська різьба — зникаюче ремесло Карпат [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=No3zAHOO9fY>.
3. Коло українського багаття. Різьба по дереву. Wood Carving [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=p0xuwEX2HqY>.
4. Гуцульське бондарство визнали надбанням культурної спадщини України — історія майстра з Буковини [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8NEFiL7kn50>.
5. Мистецтво різьблення. Гуцульська культура [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6ne4iTXhHIA>.
6. Гуцульське художнє дереворізьблення визнали нематеріальною спадщиною України [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=F6tzUHe3XVI&t=1s>.

7. Wood Hutsuls Carving [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=4jzqvAGPE0E&t=685s>.
8. Невичерпне джерело. Гуцульська різьба [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=jUJ9Zs-W2t4&t=1s>.
9. Як Василь Гrepіняк з Гуцульщини відроджує ремесло інкрустації по дереву [Відеоматеріал; Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WRHN60Rkof4&t=1s>.

Інформаційні ресурси

1. Курик Дмитро Миколайович / М. В. Іванюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51863>.
2. Мирослав Радиш: художник-різьбяр та педагог [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ludyne.huculia.info/3724/>.
3. Музей Івана Гончара [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://honchar.org.ua/>.
4. Національний музей декоративного мистецтва України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mdmu.com.ua/>.
5. Народне декоративне мистецтво Гуцульщини [Електронний ресурс] // Освіта.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/11416/>.
6. Петрик О. М. Запорожець Володимир Петрович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15475>.
7. Чев'юк Федір Петрович // Буковинський центр культури і мистецтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukcentre.cv.ua/index.php/narodni-majstri/2763-chev-yuk-fedir-petrov-ich.html>.
8. Чепіль О. Г. Вижниця // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-33968>.
9. Від епохи Шкрібляка до сучасних етнобрендів: як на Косівщині бережуть давні традиції дереворізьблення [Електронний ресурс] // Західний кур'єр. – Режим доступу:

<https://kuryer.if.ua/vid-epohy-shkriblyaka-do-suchasnyh-etnobrediv-yak-na-kosivshhyni-berezhut-davni-tradyciyi-derevorizblennya/>.

10. Регіональні особливості знаків-символів буковинських писанок. Творча манера воскового розпису Василя Беженаря [Електронний ресурс] // Буковинський центр культури і мистецтва. – Режим доступу: <http://bukcentre.cv.ua/index.php/myttsi-bukovyny/5228-regional-ni-osoblivosti-znakiv-simvoliv-bukovins-kikh-pisanok-tvorcha-manera-voskovogo-rozpisu-vasilya-bezhenarya.html>.
11. Символи народного мистецтва у творчості народних майстрів Буковини й Прикарпаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://newacropolis.org.ua/theses/symvol-y-narodnoho-mystetstva-u-tvorcho-sti-narodnykh-maistriv-bukovyny-i-prykarpattia-1500792588>.
12. Присвятили усе життя різьбярству: як майстри з Буковини виготовляють унікальні речі з дерева. Жива спадщина [Електронний ресурс] // Суспільне Чернівці. – Режим доступу: <https://suspilne.media/chernivtsi/1167428-prisvatili-use-zitta-rizbarstvu-ak-majstri-z-bukovini-vigotvlaut-unikalni-reci-z-dereva-ziva-spadsina/>.
13. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chnu.edu.ua/>.
14. Народний одяг та традиційні ремесла Буковини [Електронний ресурс] // Чернівецький обласний краєзнавчий музей. – Режим доступу: <https://regmus.cv.ua/page/narodnyi-odiag-ta-tradyciini-remesla>.
15. «Щоб діти пам'ятали»: як гуцули на Буковині зберігають свою культуру. Фоторепортаж [Електронний ресурс] // Шпальта. – Режим доступу: <https://shpalta.media/2023/03/30/shhob-diti-pamyatali-yak-guculi-na-bukovini-zberigayut-svoyu-kulturu-fotoreportazh/>.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pr>

[o-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/](https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannya-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/)

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannya-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenyymi-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.